

Holberg-palkinto intialaiselle kirjallisuustieteilijälle ja aktivistille.

(Bergen, 13. maaliskuuta 2025) Tänäpä julkistettiin, että vuoden 2025 Holberg-palkinto myönnetään intialaiselle Gayatri Chakravorty Spivakille urauurtavasta kirjallisuustieteen ja -filosofian tutkimuksestaan.

Holberg-palkinto on 6 miljoonan Norjan kruunun arvoinen kansainvälinen tutkimuspalkinto, joka kattaa humanististen tieteiden, yhteiskuntatieteiden, oikeustieteiden ja teologian alat. Norjan Suurkäräjät perusti palkinnon vuonna 2003, ja voittajan on täytynyt vaikuttaa ratkaisevalla tavalla kansainväliseen tutkimukseen palkinnon alalla. Spivak vastaanottaa palkinnon yliopiston juhlasalissa Bergenissä 5. kesäkuuta järjestettävässä seremoniassa.

Gayatri Chakravorty Spivak on *University Professor in the Humanities* Columbian yliopistossa. Häntä pidetään yhtenä aikakautemme vaikutusvaltaisimpana globaalina intellektuellina. Kirjallisuusteoreetikona, feministikriitikona ja postkolonialistisena ajattelijana hänellä on ollut huomattava vaikutus humanistisiin tieteisiin ja yhteiskuntatieteisiin 1970-luvulta lähtien.

Marginalisoitujen äänten puolestapuhuja

Spivakin tutkimus on auttanut valaisemaan, kuinka kolonialismi ja imperialismi ovat muokanneet maailmanhistoriaa ja vaikuttavat edelleen nyky-yhteiskuntaan. Yksi hänen pääpainopisteistään on ollut ns. *alempiarvoiset* (eng: *subalterns*), eli marginalisoidut ja sorretut ryhmät, jotka on suljettu pois hallitsevista valtarakenteista ja joiden äänet usein vaiennetaan tai sivuutetaan. Spivak keskittyy erityisesti marginalisoiuihin naisiin.

Yksi Spivakin tunnetuimmista teoksista postkolonialistisessa teoriassa on ”Can the Subaltern Speak?” (1988). Osoittamalla, kuinka tiedontuotanto siirtomaa-ajan Intiassa on sulkenut pois naisten äänet, Spivak tutkii, kuinka marginalisoidut ryhmät usein vaiennetaan. Tällä tavalla Spivak haastoi olemassa olevan edustus- ja yhteispäätösajattelun.

Yliopistotyönsä lisäksi Spivak tunnetaan julkisena intellektuellina ja aktivistina. Hän on työskennellyt 40 vuoden ajan marginalisoitujen ryhmien demokraattisen koulutuksen parissa useissa maissa, erityisesti tarjoamalla peruskoulutusta kastittomille ja heimoyhteisöille Intian köyhimmässä osissa. Spivak on myös työskennellyt Afrikan maiden köyhyyden torjumiseksi useiden kehityshankkeiden kautta, mm. keskittymällä paikallisten kielten ja kulttuurien integroimiseen koulutusjärjestelmään ja naisten oikeuksien vahvistamiseen.

Haastaa piilo-oletukset

Spivak on myös ollut feministisen teorian edelläkävijä, ja hänen länsimaisen feminismin kritiikki on ollut ratkaisevan tärkeää ymmärryksessä siitä, miten sukupuoli, luokka ja rotu ovat vuorovaikutuksessa eri konteksteissa. Hän on muun muassa kääntänyt ja kirjoittanut johdannon Jacques Derridan tärkeään

teokseen *Of Grammatology*, esitellen näin *dekonstruktion* kriittisenä menetelmänä laajemmalle yleisölle. Tämän menetelmän avulla tekstejä ja ideoita analysoidaan purkamalla ja tutkimalla taustalla olevia olettamuksia, jotka muokkaavat ymmärrystämme.

Spivak on julkaissut yhdeksän kirjaa ja käänttänyt lisäksi useita muita. Hänen teoksiaan on käännetty yli 20 kielelle. Teoksessaan *Death of a Discipline* (2003) hän haastaa vertailevan kirjallisuuden perinteiset rajat sosiaalista oikeudenmukaisuutta painottavalla lähestymistavalla. Hän käyttää *planetaarisuuden* käsitettä globalisaation sijaan viittaamaan lähestymistapaan maailmaan, joka korostaa monipuolisia, mutta yhteisiä inhimillisiä elämänolosuhteitamme.

Muita Spivakin keskeisiä teoksia ovat: *In Other Worlds* (1987); *A Critique of Postcolonial Reason: Towards a History of the Vanishing Present* (1999); *Outside In the Teaching Machine* (1993); *An Aesthetic Education in the Era of Globalization* (2012) ja *Ethics and Politics in Tagore, Coetzee and Certain Scenes of Teaching* (2018).

Oppimisen taito

Spivak kommentoi humanististen tieteiden tärkeyttä tutkimusalana huomauttamalla, että humanistiset tieteet opettavat meille oppimisen hyveen, ei vain tiedon tuottamista. "Tieton käyttäminen immateriaaliomaisuutena ei yksin johda demokraattiseen ja oikeudenmukaiseen yhteiskuntaan, jos emme ole oppineet oppimisen käytäntöä", hän sanoo. "Tämä edellyttää sen oppimista, että se, mitä tutkitaan, ei ole vain tiedon kohde, vaan myös oppimisen aihe".

Holberg-komitean johtaja Heike Krieger toteaa, että Spivak on todella ansainnut Holberg-palkinnon. "Analysoimalla kriittisesti länsimaisen ajattelun ydintä Spivak on inspiroinut, mahdollistanut ja tukenut kriittisiä tutkimuksia, joita muutoin olisi ollut mahdoton ajatella", hän sanoo.

Nils Klim -palkinto suomalaiselle lakimiehelle

Tänään julkistettiin myös Nils Klim -palkinnon voittaja. Tämä palkinto on 500 000 Norjan kruunua, ja se myönnetään vuosittain nuorelle tutkijalle, joka on menestynyt Holberg-palkinnon aihealueilla. Nils Klim- ja Holberg-palkinnot luovutetaan samassa seremoniassa 5. kesäkuuta.

Nils Klim -palkinnon saa tänä vuonna suomalainen Daniela Alaattinoğlu. Hän on oikeustieteen apulaisprofessori Turun yliopistossa ja valmistui oikeustieteen tohtoriksi Firenzen European University Institutesta vuonna 2019.

Alaattinoğlu saa Nils Klim -palkinnon tutkimuksestaan, jossa hän tutkii, miten oikeus ja yhteiskunta kehittyvät rinnakkain, miten ryhmät mobilisoituvat muuttaakseen asemaansa ja miten oikeusjärjestelmät sisällyttävät ja sulkevat pois ryhmiä. Hänen tärkeimpiin töihinsä kuuluvat monografia *Grievance Formation, Rights and Remedies: Involuntary Sterilisation and Castration in the Nordics, 1930s–2020s* (2023) ja antologia *Contesting Femicide: Feminism and the Power of Law Revisited*, jonka hän on toimittanut yhdessä tohtori Adrian Howen kanssa. Alaattinoğlu toimii myös *Retfærd: The Nordic Journal of Law and Justice* -lehden toimittajana.

Alaattinoğlu kertoo tutkineensa erilaisia aiheita, kuten pakkosterilointia ja -kastraatiota, raiskauksen ja suostumuksen muuttuvia määritelmiä, transihmisten vanhemmuuden oikeudellista sääntelyä, intersukupuolisten ihmisten kehollista koskemattomuutta, tietosuojaa kuukautissovellusten käytössä sekä Pohjoismaiden saamelaiden totuus- ja sovintokomissioita.

"Yksi tärkeimmistä löydöistäni liittyy tutkimukseeni siitä, miten oikeusvaatimukset syntyvät", hän sanoo. "Siinä osoitan, että oikeudet eivät ole vain oikeudellisia välineitä, vaan myös sosiokulttuurisia käsitteitä ja

työkaluja, joita yksilöt ja ryhmät voivat käyttää asemansa muuttamiseen.”

Nils Klim -komitean puheenjohtaja, professori Ástráður Eysteinnsson sanoo lausunnossaan, että Alaattinoğlu todella ansaitsee vuoden 2025 Nils Klim -palkinnon. ”Vaikka Daniela Alaattinoğlu on jo alansa merkittävä tutkija, hänen ammatillinen panoksensa tarjoaa myös tärkeitä tulevaisuuden haasteita kansainväliselle ja laajalle spektrille oikeudellisia, sosiaalisia ja poliittisia tutkimusaloja”, Eysteinnsson sanoo.

Lehdistökuvat, elämäkerrat, asiantuntijakomiteoiden lausunnot ja tiedot palkinnoista julkaistaan osoitteessa

<https://holbergprisen.no/om-oss/presserom/> .

Yhteyshenkilö, Holberg-palkinnon sihteeristö:

Ole Sandmo

Viestintäkonsultti

ole.sandmo@uib.no

+ 47 98 00 18 78,

Asiantuntijoiden yhteystiedot oittajille:

Ottakaa yhteyttä Holberg-palkinnon sihteeristöön.